

Advies over beleid t.a.v. ouderbetrokkenheid

5 januari 2015

Aanleiding

De gemeente Rotterdam heeft Ouders010 gevraagd om een advies te formuleren naar aanleiding van het rapport 'Ouderbetrokkenheid in Rotterdam' van 22 maart 2013, opgesteld door Risbo (D. de Kool en S. Severiens). Aan dit verzoek willen wij uiteraard graag voldoen.

Ons advies komt voort uit de inzichten van het bestuur en de kerngroepleden van Stichting Ouders010, waarbij wij de indrukken hebben meegenomen die we de afgelopen periode hebben opgedaan tijdens gesprekken met de achterban. Deze achterban is groeiende, maar in deze fase nog beperkt. Wij pretenderen dus niet dat we met dit advies spreken namens dé Rotterdamse ouders. Vanwege de openheid die wij nastreven, zullen wij dit document binnenkort ook op de website van Ouders010 plaatsen.

Het rapport bevat vele zaken waarmee we van harte instemmen, zoals het pleidooi voor een open dialoog tussen school en ouders en de constatering dat maatwerk noodzakelijk is gezien de diversiteit van de Rotterdamse ouderpopulatie.

Op een aantal zaken willen we dieper ingaan. In de eerste plaats formuleren we adviezen rondom een viertal thema's: onderwijsondersteunend gedrag, gelijkwaardig partnerschap, leerkrachten als spil in het contact en prestatiegerichtheid. In de tweede plaats benoemen we een aantal kansen die Stichting Ouders010 biedt om gevolg te geven aan de aanbevelingen uit het rapport.

Adviezen

Onderwijsondersteunend gedrag: eerder beginnen, dichterbij ouders en informatie op alle ouders richten.

We lezen in het rapport dat het van groot belang is dat ouders hun kind goed begeleiden tijdens de schooltijd. De interactie tussen ouder en kind thuis levert een belangrijke bijdrage aan de (schoolse) ontwikkeling van het kind. Ouders weten niet altijd hoe ze dit vorm moeten geven.

Ons advies is om ouders eerder te benaderen met relevante en laagdrempelige informatie dan nu het geval is, dus niet te wachten tot de kinderen naar school gaan. Juist bij de hele kleintjes zijn ouders op zoek naar een goede invulling van hun rol, dus staan ze optimaal open voor informatie.

Ook houden wij een pleidooi om deze informatie te richten op alle ouders, en niet alleen de gezinnen waarvan verwacht wordt dat daar problemen gaan ontstaan. Behalve dat het stigmatiserend werkt, wordt een grote groep ouders tekort gedaan. Want ook al worden er bij hen geen problemen verwacht, zij zijn ook vaak op zoek naar de juiste manieren om de ontwikkeling van hun kinderen te

stimuleren. In de grote stad in de huidige tijd zijn de oude structuren waarbij ouders bij de buurvrouw of een nabij familielid te rade konden gaan, vaak verdwenen.

Het CJG zou de plek moeten zijn (volgens het stedelijk beleid) waar ouders terecht kunnen met hun vragen over opvoeding. Wij constateren echter regelmatig bij ouders dat zij bij het CJG niet de info en steun halen die zij nodig hebben. Dit komt enerzijds doordat het CJG te ver van de mensen lijkt af te staan, zowel door de locatie als door de onpersoonlijke sfeer, en anderzijds door het imago: ouders vrezen verstrekkende gevolgen als zij met opvoedproblemen naar het CJG gaan en zijn soms huiverig voor dossiervorming. Het probleem van de afstand is te verhelpen als het CJG meer naar de ouders toe gaat, bijvoorbeeld door een vaste persoon die inloop organiseert op kinderdagverblijven en peuterspeelzalen en locaties waar ouders komen waarvan de kinderen (nog) niet naar de opvang gaan. Het probleem met het imago is lastiger te verhelpen, daarvoor is het nodig om persoonlijk vertrouwen op te bouwen met ouders.

Een website met informatie in 'Jip & Janneke-taal', met een doorklikmogelijkheid voor ouders die zich verder willen verdiepen, zou hierop een goede aanvulling zijn.

In alle gevallen is het van belang dat het gaat om informatie en inzichten waar ouders gebruik van kunnen maken en dus geen dwingende voorschriften. Ouders maken hun eigen keuzes als het gaat om opvoeding.

Gelijkwaardig partnerschap: de juiste toon en investeren in vaardigheden en empowerment

Het rapport maakt melding van het feit dat Rotterdamse scholen ouderbetrokkenheid doorgaans serieus nemen. Het is goed om te lezen dat scholen het onderwerp op de agenda hebben staan. Daarmee zijn we er echter nog lang niet: wij zien dat gelijkwaardigheid in de relatie tussen ouders en school op veel scholen niet de realiteit is. In veel gevallen benadert de school ouders nog vanuit een hiërarchische positie. Zo formuleren scholen vaak verwachtingen naar ouders, zonder te vragen wat de ouders kunnen bieden of zonder te tijd te nemen om te horen wat ouders van school verwachten. Ouders worden vaak overvraagd (zowel ten aanzien van hun aanwezigheid op school bij activiteiten als ten aanzien van begeleiding die hun competenties te boven gaan) en lang niet altijd serieus genomen.

Ouders ervaren soms dat school een negatief oordeel over hen heeft, bijvoorbeeld over het feit dat zij beiden werken, dat ze een eenoudergezin zijn of dat ze de Nederlandse taal niet goed beheersen. Effectiever dan hierover oordelen is om dit als een gegeven te accepteren en samen met de ouders te zoeken naar de mogelijkheden die ze wel hebben. Overleggen levert meer op dan eisen, zeker als die eisen geen rekening houden met de reële situatie van de gezinnen.

Wat gemeente en schoolbesturen hierin kunnen betekenen, is in de eerste plaats het goede voorbeeld geven door de juiste toon aan te slaan in het beleid en de communicatie hierover. Een toon die niet oordelend is, maar oplossingsgericht: school en ouders komen samen tot een optimale invulling van de samenwerking, rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van beiden.

Verder zien wij een groot belang in het investeren in de houding en vaardigheden van de leerkrachten door middel van (bij)scholing en training. Niet alleen voor de huidige leerkrachten, zoals het rapport aanbeveelt, maar ook voor de aankomend leerkrachten.

Empowerment van ouders zien wij als een belangrijke investering: ouders leren vorm te geven aan hun deel van het partnerschap. Waarbij we wel de aantekening willen maken dat, hoewel partnerschap van twee kanten moet komen, het initiatief om samenwerking aan te gaan bij de professionals dient te liggen.

Leerkrachten als spil in het contact: ruimte maken voor deze kerntaak

Het contact met ouders is onderdeel van de kerntaak van leerkrachten, zo stelt het rapport. Daar zijn wij het roerend mee eens. Het is belangrijk dat deze boodschap herhaald blijft worden. Maar nog belangrijker is dat leerkrachten ook in staat gesteld worden om deze verwachting waar te maken. Wij zien dat in de praktijk goedwillende leerkrachten simpelweg niet toekomen aan deze taak. Zelfs hun taak ten aanzien van de kinderen, met name bij de kleuters, staat onder spanning vanwege de hoge werkdruk.

Wij pleiten voor een aanpak waarbij leerkrachten taken kunnen overdragen aan anderen, als deze taken niet noodzakelijkerwijs door hen hoeven worden uitgevoerd. Dit met als doel om tijd en ruimte te creëren voor hun kerntaken, dus aandacht voor de kinderen en de ouders.

Wij beseffen dat extra personeel extra geld kost, geld dat schaars is. Echter, wij zien dat de gemeente veel investeert in buitenschoolse activiteiten voor de kinderen, ('meer leertijd'). Naar onze mening dient investeren in ouders hetzelfde doel: meer ontwikkelingskansen voor kinderen. Ouders die beter in staat zijn de ontwikkeling van hun kinderen te stimuleren is ook een vorm van buitenschoolse activiteit.

Prestatiegerichtheid: samen realistische verwachtingen bepalen

School en ouders bereiden samen de kinderen optimaal voor op een zelfstandig en zinvol bestaan in de maatschappij. Voor Ouders010 zijn cognitieve schoolprestaties maar een deel van deze voorbereiding: de sociaal-emotionele ontwikkeling vinden wij minstens net zo belangrijk, zeker bij de allerjongsten.

Het rapport zet onderwijsresultaten centraal als doel van ouderbetrokkenheid. Hoge, realistische verwachtingen van ouders zijn cruciaal. Wij begrijpen dat het van belang is dat ouders van hun kinderen verwachten dat zij hun best doen op school. Echter, de term 'hoge verwachtingen' wekt bij ons de indruk dat ouders hun kinderen aanzetten om voortdurend op hun tenen te lopen om zo hoog mogelijke schoolprestaties te behalen. En dit is iets dat wij zeker niet onderschrijven.

Voor ons zou de term 'realistische verwachtingen' volstaan. Wat realistisch is, is iets dat ouders, school en kind in voortdurende interactie en gelijkwaardigheid met elkaar bepalen. In die dialoog gaat het niet alleen om verwachtingen ten aanzien van de cognitieve prestaties van de leerling, maar om de brede ontwikkeling. Dat is de samenwerking die school en ouders naar onze mening moeten nastreven, en waarin de leerling zelf in toenemende mate een rol speelt.

Net als we in de paragraaf over gelijkwaardigheid beschreven, ervaren wij dat de omgang van scholen met ouders vaak op aannames en oordelen gebaseerd is, met name als het gaat om verwachtingen die ouders hebben van hun kinderen en de keuzes die zij maken in de opvoeding en begeleiding thuis. In plaats van aannames en oordelen zouden scholen meer met ouders in gesprek moeten gaan om te komen tot uitwisseling van informatie en ervaringen en daarmee tot wederzijds

begrip. Dat zou de relatie tussen school en ouders ten goede komen. Een goede verstandhouding tussen school en thuis geeft kinderen optimale ruimte om zich te ontwikkelen.

Kansen

Zoals wij in de inleiding van dit document al aangaven, constateren wij in aansluiting op het rapport dat Ouders010 kansen biedt aan het Rotterdamse onderwijs.

Ouder-ouderverbanden en empowerment

De ouders010-tafels zijn een invulling van de bepleite ouder-ouderverbanden. Tijdens deze bijeenkomsten informeren we ouders over het Rotterdamse onderwijs en stimuleren we hen om zich een mening te vormen over relevante onderwerpen. De onderlinge uitwisseling van ervaringen en meningen is een vorm van empowerment van ouders. We kiezen voor een oplossingsgerichte insteek tijdens de Ouders010-tafels. Dat wil zeggen dat we ouders stimuleren om oplossingen te zoeken door een constructieve dialoog aan te gaan met de school van hun kinderen, en dus niet te starten met de confrontatie.

Bereik van ouders

Een ouderorganisatie als Stichting Ouders010 zal een andere groep ouders kunnen bereiken dan de gemeente en MR/GMR van de scholen en schoolbesturen. Doordat Ouders010 geen hiërarchische positie inneemt naar ouders toe, en omdat er geen sprake is van afhankelijkheid, kunnen wij makkelijker een gelijkwaardig en open gesprek voeren. Daardoor zijn wij in staat om relevante input te leveren vanuit een brede achterban.

Resultaatmeting

Het rapport geeft aan dat het structureel meten en monitoren van het effect van de interventies weliswaar niet eenvoudig, maar wel wenselijk is. De enquêtes die Ouders010 jaarlijks gaat houden, dragen bij aan het monitoren van het effect van de inspanningen die gemeente, scholen, schoolbesturen en welzijnsorganisaties leveren om een effectieve samenwerking aan te gaan met ouders. De vooruitgang die Rotterdam boekt, zal zichtbaar zijn in de reacties van de achterban van Ouders010.